

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 18 augusti 2015

Mål nr

Ö 3074-15

KLAGANDE

Aftonbladet Hierta AB, 556100-1123
105 18 Stockholm

Ombud: Advokat TO

MOTPART

Riksåklagaren
Box 5553
114 85 Stockholm

SAKEN

Husrannsakan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2015-06-12 i mål Ö 4834-15

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut avslår Högsta domstolen yrkandet om husrannsakan.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Aftonbladet Hierta Aktiebolag har yrkat att beslutet om husrannsakan ska upphävas.

Riksåklagaren har motsatt sig ändring.

Högsta domstolen har den 16 juni 2015 förordnat att verkställighet tills vidare inte får ske.

SKÄL

Bakgrund

1. Den 24 maj 2015 rånades en guldbutik i Kista Galleria av beväpnade män. Flera skott avlossades och varor till ett okänt värde tillgreps. Polisen misstänker att närmare tio personer kan ha varit inblandade i rånet. Två personer har frihetsberövats på sannolika skäl misstänkta för grovt rån.
2. Vid tiden för rånet iakttogs att två män på en moped spred ut fotanglar på en möjlig flyktväg. Bilder som kan föreställa männen har förts över digitalt till Aftonbladet i publiceringssyfte av en person som vill vara anonym. Vid publiceringen var ansiktena maskerade.

3. Åklagare och polis vill ha tillgång till bilderna omaskerade. Tingsrätten förordnade på åklagarens begäran att husrannsakan fick företas på Aftonbladets redaktion för att eftersöka och beslagta ”den IT-enhet/IT-enheter som innehåller omaskerade bilder av misstänkta gärningsmän”. Hovrätten har inte ändrat beslutet.

4. Aftonbladet har överklagat hovrättens beslut och huvudsakligen anför följande. De eftersökta bilderna finns på en till Aftonbladet överförd ”bildfil”. Den överförda informationen innehåller utöver själva bilderna s.k. metadata, dvs. uppgifter som skulle kunna avslöja vem som har tagit eller översänt bilderna och som därför omfattas av anonymitetsskyddet i tryckfrihetsförordningen. Tingsrättens beslut om husrannsakan strider följaktligen mot beslagsförbudet i 27 kap. 2 § rättegångsbalken. Åtgärden är i vart fall inte proportionerlig enligt 27 kap. 1 § tredje stycket respektive 28 kap. 3 a §. Den sökta åtgärden avser samtliga IT-enheter på Aftonbladets redaktion och ger obegränsad tillgång till alla uppgifter som finns elektroniskt lagrade, däribland stora mängder information som rör meddelanden och upplysningar till tidningen.

Den rättsliga regleringen

5. Regler om husrannsakan finns i 28 kap. rättegångsbalken. Regler om beslag finns i 27 kap. samma balk. Reglerna har ett funktionellt samband på så sätt att en husrannsakan ofta är nödvändig för att möjliggöra ett beslag. Rättsligt sett föreligger det sambandet att husrannsakan i beslagssyfte förutsätter att det sökta föremålet kan tas i beslag. I förevarande fall betyder det att ett bifall till ansökan om husrannsakan förutsätter att beslag får göras av den elektroniska informationsbärare (IT-enhet) som den till Aftonbladet översända informationen kan antas finnas på.

6. Enligt 27 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken får föremål som skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott tas i beslag. I andra stycket klargörs att det som sägs i kapitlet om föremål gäller också för skriftlig handling, i den mån inte något annat är föreskrivet.
7. Beslagsförbudet i 27 kap. 2 § rättegångsbalken innebär att en skriftlig handling inte får tas i beslag om den kan antas innehålla uppgifter som en befattningshavare eller någon annan som avses i 36 kap. 5 § inte får höras som vittne om (frågeförbudet; information som omfattas av frågeförbudet sägs i det följande vara skyddad) och handlingen innehåller av honom eller av den som tystnadsplikten gäller till förmån för.
8. Enligt 36 kap. 5 § sjätte stycket rättegångsbalken får den som har tystnadsplikt enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen höras som vittne om förhållanden som tystnadsplikten avser endast i den mån det föreskrivs i den paragrafen. Till säkerställande av den i 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen knänsatta meddelarfriheten innefattar tystnadsplikten att uppgift om vem som har meddelat uppgifter eller underrättelser för offentliggörande i tryckt skrift inte får röjas (anonymitetsskyddet; motsvarande reglering finns i yttrandefrihetsgrundlagen). Uppgifter i en skriftlig handling som äventyrar anonymitetsskyddet utgör alltså hinder mot beslag.
9. Om förutsättningar för beslag enligt 27 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken är för handen och hinder inte föreligger enligt beslagsförbudet i 2 §, ska enligt 1 § tredje stycket en proportionalitetsbedömning göras. Enligt den bestämmelsen får beslag beslutas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som beslaget innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse.

10. Enligt 28 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken får husrannsakan företas i hus, rum eller slutet förvaringsställe för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller annars för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet, om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa. Enligt andra stycket gäller att husrannsakan hos annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet får företas bara i vissa fall, bl.a. om det finns synnerlig anledning att det vid rannsakingen ska anträffas föremål som kan tas i beslag eller att annan utredning om brottet kan vinnas.

11. Liksom vid beslag förutsätts vid husrannsakan enligt 28 kap. 3 a § rättegångsbalken att en proportionalitetsbedömning görs. Endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse får således husrannsakan beslutas.

Utgångspunkter och frågor i målet

12. Syftet med ansökningen om husrannsakan är som nämnts att åtkomma fotografier och med hjälp av dessa söka identifiera två personer som kan ha medverkat i allvarlig brottslighet. Om det hade rört sig om fotografier framställda på papper utan annan information än själva bilden, så skulle dels beslagsförutsättningarna i 27 kap. 1 § rättegångsbalken ha varit uppfyllda, dels hinder enligt beslagsförbudet i 2 § inte ha förelegat (att förbudet i och för sig är tillämpligt också på fotografi, se p. 25).

13. De aktuella fotografierna är emellertid lagrade på en i målet okänd elektronisk informationsbärare som finns hos Aftonbladet. Målet aktualiserar hur beslags- och husrannsaksreglerna i 27 och 28 kap. rättegångsbalken ska tillämpas i fall av det slaget. Det ska i sammanhanget påpekas att frågan

om anpassning av reglerna för uttrycklig tillämpning även på elektroniska handlingar har övervägts i flera omgångar (se bl.a. SOU 2011:45). Någon lagstiftning har dock ännu inte kommit till stånd.

Beslag av elektronisk informationsbärare

14. Beslagsreglerna i 27 kap. rättegångsbalken tar alltså sikte på föremål, och reglerna gäller också för skriftlig handling. En elektronisk informationsbärare – t.ex. en dator eller en mobiltelefon – är ett föremål i den mening som avses i 27 kap. 1 §. Den eller de hos Aftonbladet befintliga informationsbärare på vilka de eftersökta fotografierna skulle kunna finnas är alltså sådana föremål som i och för sig kan tas i beslag.

15. För ett beslag krävs dock att i 27 kap. rättegångsbalken angivna övriga förutsättningar är för handen. Kravet i 1 § på att beslagsföremålet skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott innebär inte bara att bilderna ska antas kunna ha bevisbetydelse, utan också att det ska finnas anledning att anta att ett beslag av en eller flera av de elektroniska informationsbärare som kan finnas hos Aftonbladet ger tillgång till de eftersökta bilderna. Det väcker frågan om vad som gäller för genomsökning av en elektronisk informationsbärare.

Genomsökning av en elektronisk informationsbärare

16. En elektronisk informationsbärare kan innehålla många och olika informationsenheter (i det följande förutsätts att det rör sig om filer) med bl.a. bilder och dokument. En genomsökning av bäraren kan därför komma att omfatta utvärdering av ett betydande antal filer med stora mängder inte eftersökt information (sidoinformation). Sådan information kan innehålla skyddade uppgifter. Högsta domstolen återkommer till betydelsen av det (p. 28 och 29).

17. Men även om sidoinformationen inte kan antas innehålla skyddade uppgifter kan den vara integritetskänslig. Med hänsyn till dels den mängd information som kan finnas på en elektronisk informationsbärare, dels sökbarheten av denna information, så inger det allvarliga betänkligheter att tillåta en genomsökning utan att de speciella integritetsrisker som kan vara förenade med det har övervägts (jfr artikel 8 i Europakonventionen). En sådan genomsökning – som kan ses som ett särskilt slags husrannsakan – bör därför tillåtas först efter att dessa risker har beaktats genom en rättslig prövning enligt proportionalitetsregeln i 28 kap. 3 a § rättegångsbalken. Ett beslut som tillåter en genomsökning påverkar emellertid inte kravet att en fil eller en annan informationsenhet som är förenad med kodlås får öppnas endast i den ordning som föreskrivs i 28 kap. 8 §. Efter beslag gäller detsamma enligt 27 kap. 12 §.

18. En genomsökning av de elektroniska informationsbärare som kan finnas hos Aftonbladet förutsätter alltså att genomsökningen som sådan är förenlig med proportionalitetskravet i 28 kap. 3 a § rättegångsbalken. Hur det förhåller sig med det ska behandlas senare (p. 30 ff.). Först ska behandlas frågan om beslagsförbudets betydelse.

Beslagsförbudet och dess tillämpning på elektroniskt buren information

19. Enligt beslagsförbudet i 27 kap. 2 § rättegångsbalken får en skriftlig handling inte tas i beslag när den innehåller skyddad information. Vad som gäller om ett beslag har skett i strid mot beslagsförbudet är inte lagreglerat. Efter grunderna för bestämmelsen måste det dock antas att beslagsmyndigheten inte får använda den skyddade informationen och har att verka för att denna inte finns bevarad inom myndigheten. Enligt vad som har upplysts i målet av riksåklagaren innebär föreliggande riktlinjer för åklagararbete att dessa principer ska iakttas.

20. Beslagsförbudet är absolut. Det saknar därför betydelse varför förbudet hindrar beslag. Förbudet gör således inte någon skillnad mellan sådana uppgifter som är skyddade enligt reglerna om meddelarfrihet och t.ex. sådana uppgifter som omfattas av advokat- respektive läkarsekretessen. Inte heller kan förbudet genombrytas efter en intresseavvägning eller annan proportionalitetsbedömning.

21. Beträffande frågan om beslagsförbudet omfattar också sådana uppgifter som finns lagrade på en elektronisk informationsbärare kan det inledningsvis konstateras att spørsmålet huruvida en lagbestämmelse som enligt ordalagen gäller för skriftliga handlingar är analogiskt tillämplig på elektroniska handlingar uppkommer i många sammanhang. Ofta motiverar syftet med bestämmelsen en extensiv tolkning (se beträffande edition rättsfallet NJA 1998 s. 829), men andra förhållanden kan tala för en tillämpning enligt ordalagen. När det gäller beslagsförbudet gör Högsta domstolen följande bedömning.

22. Tvångsmedelsanvändning förutsätter lagstöd (2 kap. 6 och 20 §§ regeringsformen). En utgångspunkt måste därför vara att information som omfattas av frågeförbudet inte bör göras åtkomlig genom beslag utan stöd i lag. För att regleringen i 27 kap. 1 och 2 §§ rättegångsbalken ska kunna utgöra ett sådant stöd krävs det att beslagsförbudet, som enligt ordalydelsen omfattar endast skriftlig handling, tolkas motsatsvis. Kravet på lagstöd talar dock mot en sådan tolkning. Närmare till hands ligger en analogisk tillämpning av förbudet. Mot det talar varken det grundlagsfästa kravet på lagstöd för tvångsmedelsanvändning eller allmänna legalitetsskäl, eftersom en sådan tillämpning innebär ett i förhållande till bestämmelsens ordalydelse vidgat och inte inskränkt rättsskydd för den enskilde.

23. En ändamålsinriktad lagtolkning talar för att beslagsförbudet ska omfatta även andra informationsbärare än skriftliga handlingar. Tanken bakom bestämmelsen är att information som till följd av frågeförbudet inte kan åtkommas genom vittnesförhör ska vara fredad även vid beslag. När beslagsförbudet tillkom på 1940-talet fanns det inte någon anledning att överväga möjligheten av andra typer av informationsbärare än skriftliga handlingar. Det är ett tungt argument för att bestämmelsens tillämpning ska ta sikte på vad för slags information det rör sig om (dvs. information som omfattas av frågeförbudet) och alltså inte exkludera de nya slag av informationsbärare som den tekniska utvecklingen tillhandahåller.

24. När det gäller informationsformen märks rättsfallet NJA 1981 s. 791, som gällde syn enligt 39 kap. 5 § rättegångsbalken. En bestämmelse om att skriftlig handling i vissa fall inte får lämnas ut när den innehas av någon som har tystnadsplikt såsom vittne tillämpades efter dess grunder på en filmupptagning. En motsvarande bedömning gjordes i rättsfallet NJA 1992 s. 307. Rättsfallen ger stöd för att inte bara text utan även andra informationsformer, såsom ljud och bild, bör omfattas av beslagsförbudets informationsskydd.

25. Fastän beslagsförbudet enligt dess ordalag tar sikte på skriftlig handling rör det sig alltså om ett informationsskydd (se p. 23). I ljuset av det och vad som i övrigt har anförts i det föregående, så måste beslagsförbudet anses gälla såväl för information av annat slag än skrift som för andra bärare av information än papper (jfr 2 kap. 3 § första stycket tryckfrihetsförordningen, där det talas om framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel).

26. Beslagsförbudet omfattar en skriftlig handling också om det inte är den skyddade informationen i handlingen som eftersöks. På motsvarande sätt bör all information i en eftersökt fil (eller annan informationsenhet vars innehåll

åsyftas åtkommet med beslaget) omfattas av beslagsförbudet, om det kan antas att filen innehåller någon information som omfattas av frågeförbudet.

27. Huruvida den till Aftonbladet översända informationen innehåller skyddade uppgifter framstår som oklart. Utredningen i målet antyder att metadata skulle kunna användas för att spåra avsändaren eller i allt fall den enhet som har använts för överföringen eller den enhet med vilken bilderna har tagits (i båda hänseendena skulle det kunna röra sig om t.ex. en mobiltelefon). Även om sådana metadata inte omedelbart visar sig när en bildfil öppnas, måste informationen anses finnas i filen på det sätt som krävs för att den ska omfattas av beslagsförbudet. Med hänsyn till den oklarhet som gäller beträffande föreliggande metadata väljer emellertid Högsta domstolen att först pröva om det finns hinder mot husrannsakan på annan grund. Närmast kommer i betraktande frågan vilken betydelse det kan ha att annan information på informationsbäraren än den på den eftersökta filen (sidoinformation) kan antas vara skyddad.

Beslagsförbudet omfattar inte sidoinformation

28. Om en informationsbärare innehåller skyddad sidoinformation uppkommer frågan om prövningen mot beslagsförbudet ska avse informationsbäraren som sådan eller om den prövningen kan begränsas till en viss eftersökt fil (eller annan eftersökt informationsenhet). I det förra fallet skulle beslagsförbudet slå till så snart det kan antas att informationsbäraren innehåller någon skyddad information, även om det rör sig om sidoinformation och oberoende av om det är känt i vilken fil den eftersökta informationen finns. I det senare fallet skulle det förhållandet att det på informationsbäraren kan antas finnas skyddad sidoinformation inte vara ett absolut hinder mot beslag. I stället blir det då fråga om en proportionalitetsbedömning enligt 28 kap. 3 a § rättegångsbalken (som har konstaterats i p. 17

förutsätter en genomsökning av en elektronisk informationsbärare en prövning enligt den bestämmelsen redan av integritetsskäl).

29. Att sidoinformation blir känd vid en genomsökning av en elektronisk informationsbärare är i praktiken ofta oundvikligt. Redan namnet på en fil kan ge viss information. Möjligheten att sidoinformation är skyddad bör dock inte utgöra ett absolut hinder mot en genomsökning av en informationsbärare. Beslagsförbudet är visserligen absolut (se p. 20) och träffar all information i den fil där den eftersökta informationen finns (se p. 26). Men i linje med att frågeförbudet är ett eftersökningsförbud, så bör beslagsförbudet inte sträcka sig längre än till den eftersökta informationsenheten (i regel en viss fil). Betydelsen av att någon del av sidoinformationen kan antas vara skyddad (i regel information i andra filer på samma informationsbärare som den eftersökta filen) – liksom att det kan röra sig om integritetskänslig information – ska i stället bedömas enligt proportionalitetsregeln. Det blir alltså fråga om att värdera risken för att sådan skyddad information röjs vid en genomsökning.

Närmare om proportionalitetsbedömningen och betydelsen av främst skyddad sidoinformation

30. Riskbedömningen påverkas först och främst av hur väl den eftersökta informationsenheten kan identifieras på förhand. Om det rör sig om en namngiven fil, så blir det inte nödvändigt med någon egentlig genomsökning av informationsbäraren för att finna den sökta informationen. Att andra filer kan innehålla skyddad (eller integritetskänslig) information bör då i regel inte innebära hinder enligt proportionalitetsregeln. Det måste därvid förutsättas, att om en myndighet anger att syftet med det begärda tvångsmedlet är att bereda sig tillgång till information i en viss namngiven fil (eller annan identifierad informationsenhet), så öppnar myndigheten inte någon annan än den angivna

filen och det oberoende av hur beslutet om tvångsmedelsanvändningen är utformat.

31. När prövningen görs av domstol – vilket regelmässigt bör vara fallet vid mer svårbedömda proportionalitetsavvägningar, såsom vid husrannsakan hos den som har tystnadsplikt – så får vidare de särskilda föreskrifter som domstolen kan meddela betydelse för riskbedömningen. Domstolen bör, utöver att i förekommande fall klargöra att endast viss eller vissa namngivna eller på annat sätt identifierade filer (eller andra informationsenheter) får öppnas respektive inte öppnas, t.ex. kunna förordna att innehavaren av informationsbäraren eller annan som har ett befogat intresse i saken har rätt att närvara vid framtagandet av informationen.

32. Det saknar betydelse för bedömningen att sökanden inte kan förväntas missbruka sådan kännedom om skyddad information som kan framkomma vid genomsökningen. Visserligen får det förutsättas att en beslagsmyndighet inte öppnar någon annan fil än den som har angetts i beslutet (eller i ansökningen, se p. 30) och visserligen måste utgångspunkten vara att myndigheten inte använder sig av skyddad sidoinformation som den har råkat få kännedom om (jfr p. 19). Men beslagsförbudet avser att förhindra att skyddad information alls kommer till sökandens kännedom, dvs. oavsett hur denne kan antas förhålla sig till informationen. Fastän beslagsförbudet inte är tillämpligt på sidoinformation, så bör också vid proportionalitetsbedömningen gälla att det saknar betydelse att det inte finns någon missbruksrisk.

33. Det kan finnas anledning att fästa avseende vid det intresse som bär upp informationsskyddet i beslagsförbudet. Den grundlagsfästa meddelarfrihet som ligger bakom det anonymitetsskydd som är aktuellt i målet är en väsentlig förutsättning för yttrandefriheten och en fri press. Om anonymitetsskyddet undergrävs riskeras massmedias möjlighet att ge riktig och väsentlig information till allmänheten. Detta intresse väger således synnerligen tungt,

särskilt när husrannsakan riktar sig mot en tidningsredaktion. Det motiverar därför en mycket begränsad risktolerans vid husrannsakan hos en sådan informationsinnehavare.

34. Att den, mot vilken en ansökan om husrannsakan i syfte att få till stånd beslag av en elektronisk informationsbärare riktas, inte har medverkat till ett praktiskt tillhandahållande av den sökta informationen kan i allmänhet inte tillmätas betydelse vid proportionalitetsbedömningen såvitt gäller skyddade uppgifter. Det följer av att informationsskyddet enligt beslagsförbudet regelmässigt är uppställt i tredje mans intresse (jfr NJA 2010 s. 122 p. 1 beträffande fråge- och beslagsförbuden när det gäller advokater). Det sagda gäller dock inte för uppgifter som är integritetskänsliga endast för informationsinnehavaren.

35. Mot den risk för att skyddad information röjs och det integritetsintrång i övrigt som en tvångsmedelsanvändning i brottsutredningssyfte kan innebära ska vägas det värde, som den beslagssyftande husrannsakingen kan förväntas få för utredningen. Av betydelse är då om informationen kan erhållas på något annat sätt som innebär lägre risk för att skyddad information röjs och mindre intrång i övrigt.

Särskilt om bevisfrågor och husrannsakan riktad mot en tidningsredaktion

36. Det saknas i allmänhet anledning att fästa avseende vid ett blankt påstående från någon berörd om att sidoinformation är skyddad. Principen att det räcker med ett blygsamt mått av bevisning om skyddad information för att hinder mot beslag ska föreligga (NJA 1990 s. 537) måste visserligen tillämpas också när det gäller elektroniskt lagrade uppgifter. Beträffande risken för att det finns skyddad sidoinformation på informationsbäraren bör det emellertid i allmänhet krävas en viss konkretion för att ett påstående om det ska beaktas. Om en viss fil uppges innehålla skyddad sidoinformation och detta i sig fram-

står som plausibelt bör dock påståendet godtas, förutsatt att det inte finns något som talar emot att det förhåller sig på det uppgivna sättet. Om rätten beslutar om beslag eller husrannsakan, så bör uppgiften då leda till ett förordnande om att den angivna filen inte får öppnas.

37. Risken för att skyddad sidoinformation ska påträffas vid en husrannsakan är för vissa informationsinnehavare så påtaglig att förhållandet får betraktas som närmast notoriskt, särskilt vid genomsökning av en elektronisk informationsbärare. En tidningsredaktion tillhör den kategorin. Det väcker frågan om möjligheterna att förena informationsskyddsintresset med brottsutredningsintresset, när en obegränsad genomsökning på grund av informationsinnehavarens särskilda förhållanden i praktiken alltid är oförenlig med proportionalitetskravet.

38. Riksåklagaren har framhållit att Aftonbladet skulle kunna överlämna bilderna i pappersform. En tänkbar ordning skulle kunna vara att rätten, när den informationsbärare på vilken den eftersökta informationen finns kan antas innehålla annan och skyddad information, fick förordna om att innehavaren i en eller annan form ska överlämna den eftersökta och oskyddade informationen och endast denna. En sådan ordning, som i så fall bör samordnas med reglerna om edition (enligt rättsfallet NJA 2003 s. 107 förutsätter edition i brottmål att någon är skäligen misstänkt för brottet), kräver emellertid lagstöd. Sådant stöd saknas.

39. Regelverket innebär alltså att husrannsakan för att genom beslag åtkomma viss information som finns på en elektronisk informationsbärare hos en tidningsredaktion i allmänhet lär vara utesluten. Endast om det i det enskilda fallet är möjligt att mycket entydigt och snävt begränsa en genomsökning av informationsbäraren, och därmed minimera risken för att skyddad information röjs, kan en sådan rannsaking vara förenlig med proportionalitetsregeln.

Sammanfattning och bedömning i detta fall

40. Högsta domstolen har kommit fram till huvudsakligen följande.

- Beslagsförbudet i 27 kap. 2 § rättegångsbalken omfattar även annan information än skrift och andra bärare av information än papper.
- Om en eftersökt fil (eller annan eftersökt informationsenhet) på en elektronisk informationsbärare kan antas innehålla information som omfattas av frågeförbudet i 36 kap. 5 § rättegångsbalken (skyddad information) gäller enligt beslagsförbudet ett absolut hinder mot beslag.
- Om annan information än den i en eftersökt fil (eller annan eftersökt informationsenhet) finns på en elektronisk informationsbärare (sidoinformation) och denna kan antas vara skyddad, så är det i sig inte något hinder mot husrannsakan eller beslag. Möjligheten av att sidoinformation som innehåller skyddade uppgifter röjs vid en genomsökning ska emellertid – liksom integritetsaspekter – beaktas vid den proportionalitetsbedömning som ska föregå ett beslut om sådana tvångsmedel.

41. I det aktuella fallet är det inte klart på vilken informationsbärare den till Aftonbladet översända informationen finns, och inte heller låter sig den eller de filer eller andra informationsenheter som det kan röra sig om identifieras på förhand. Det måste antas att risken är stor för att en genomsökning av den eller de elektroniska informationsbärare som vid en husrannsakan kan påträffas på Aftonbladets redaktion röjer skyddad information, bl.a. vem som har lämnat meddelanden och upplysningar till tidningen med begäran att få vara anonym. Det rör sig om information av särskilt skyddsvärt slag. Fastän brottsutredningsintresset i detta fall väger tungt, så utgör proportionalitetskravet hinder mot en husrannsakan. Huruvida beslagsförbud föreligger på den grunden att den översända informationen kan innehålla metadata som kan avslöja avsändaren saknar vid denna bedömning betydelse.

42. Mot bakgrund av det anförda ska med ändring av hovrättens beslut ansökan om husrannsakan avslås.

43. Högsta domstolen finner avslutningsvis anledning att understryka att lagregleringen när det gäller tvångsmedelsanvändning i vad som skulle kunna kallas det virtuella rummet är otidsenlig. Det är angeläget att lagstiftaren råder bot på detta. Möjligheterna till rättsutveckling genom prejudikat är i vissa hänseenden begränsade av legalitetsskäl och dessutom mindre lämplig på områden där god rättsbildning förutsätter ett betydande mått av tekniska eller andra icke-juridiska specialistkunskaper.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ella Nyström, Ingemar Persson, Svante O. Johansson och Lars Edlund (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Peder Bjursten